

POLITICA FISCALĂ PRIVIND TAXELE LOCALE. CAZUL MUN. CHIȘINĂU.

Alexandrina STAROV,

studentă, anul III, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 351.713:336.22:352(478)

E-mail: alexandrinastarov@gmail.com

The respective article presents approaches to fiscal matters with reference to: the conceptual evolution of tax policy and the principles of fiscal policy, the regulatory framework governing taxation at the local level, the procedural and decision – making aspects of local tax establishment, as well as specific tangential aspects concerning the municipality of Chișinău in relation to certain categories of taxes and their applicability within the administrative-territorial unit. It aims to clarify key aspects of the influence and contribution of local taxes in strengthening the local budget and in ensuring a more equitable distribution of expenditures for public services provided to residents/consumers of services offered by local public authorities.

Amalgamul vieții economice și fiscale presupune elaborarea de noi politici care ar facilita și ar oferi un suflu progresiv bugetelor locale, dar și economiei naționale per general. În acest sens, intervine politica fiscală, care, *de facto* este cel mai important instrument prin intermediul căruia se colectează resursele financiare necesare acoperirii cheltuielilor publice. La nivel local, politica fiscală contribuie direct la asigurarea unui grad de autonomie financiară, la stimularea dezvoltării economice locale. Una din politicile fiscale la nivel local le constituie – taxele locale, care sunt plăți obligatorii în bugetul local, fiind venituri care sunt redistribuite pentru acoperirea cheltuielilor în vederea distribuirii serviciilor publice pentru contribuabilii din unitatea administrativ – teritorială respectivă și care sunt instituite prin deciziile consiliilor locale. Republica Moldova fiind un stat tânăr, are și chestiuni fiscale tinere, care, necesită a fi ajustate de la an la an. Municipiul Chișinău, fiind o unitate administrativ – teritorială cu o populație de aproximativ 720.000 în 2024 și cu un volum considerabil de servicii publice locale prestate locuitorilor, oferă un spațiu liber pentru analiza modalităților de implementare a taxelor locale. Populația municipiului a crescut de la 620.000 în 2014 la 720.000 în 2024, o creștere spectaculoasă de 100.000 de locuitori, adică aproape 17% [6].

Politica fiscală reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente utilizate de stat pentru a influența economia națională, având ca scop principal asigurarea stabilității economice și promovarea unei creșteri economice sustenabile. Prin ajustarea veniturilor și cheltuielilor publice, aceasta determină modul în care resursele sunt alocate, veniturile sunt distribuite și economia este reglată. Însă, până a ajunge

la accepciunea actuală de politică fiscală, aceasta a cunoscut o imensă evoluție. În lucrarea „Bazele constituționale ale impozitării de stat”, autorul menționează că „În sec. XIV – XV în Țara Moldovei organizarea fiscală era dirijată de domnitor. Dărilor se percepeau în natură, în muncă și în bani” [3, p.96]. Aici putem adăuga și succesele domnitorului Constantin Mavrocordat, care a introdus reforma fiscală din Țara Moldovei și Țara Românească. Domnitorul a introdus o serie de mecanisme, respectiv , toți boierii care ocupau în aparatul de stat dregătorii, începând cu marele logofăt, erau scutiți de impozitul pe cap de locuitor [5, p.82].

Cetățeanul care are o avere mai mare trebuie să contribuie într-o măsură superioară la formarea bugetului de stat, decât cetățeanul care are o capacitate contributivă inferioară [4, p.2]. În acest sens, putem cataloga principiile politicii fiscale, după opinia noastră, în două categorii distincte: *principii doctrinare* și *principii legale*. Doctrina fiscală oferă un set generic de principii, conform opiniilor cercetătorilor Dan Drosu Șaguna, Armeanic Alexandru, Vlaicu Vlad, Volcinschi Victor, etc., în rândul **principiilor doctrinare** ale politicii fiscale se disting următoarele categorii: principiul impunerii echitabile; principiul politicii financiare; principiul politicii economice; principiul politicii sociale.

Legislația națională de asemenea prevede un set de principii aferente politicii fiscale. În acest sens, Codul fiscal al Republicii Moldova, conform prevederilor art. 6, intitulat „ Impozite și taxe și tipurile lor”, la alin. (8), evidențiază următoarele principii, pe care le catalogăm la categoria de **principii legale**, [2] și anume: principiul neutralității impunerii; certitudinii impunerii; echității fiscale; stabilității fiscale; randamentului impozitelor. Concluzionând, putem prezenta principiile politicii fiscale în felul următor:

<i>Principiile doctrinare ale politicii fiscale</i>	<i>Principiile legale ale politicii fiscale</i>
• Principiul impunerii echitabile • Principiul politicii financiare • Principiul politicii economice • Principiul politicii sociale	• Principiul neutralității impunerii. • Principiul certitudinii impunerii • Principiul echității fiscale. • Principiul stabilității fiscale. • Principiul randamentului impozitelor • Principiul previzibilității • Principiul transparenței decizionale • Principiul echitabilității (proportionalității) în raporturile dintre interesele UAT și ale contribuabilului. • Principiul previzibilității activității de întreprinzător • Principiul echitabilității (proportionalității) în raporturile dintre UAT și întreprinzător

Figura 1. Clasificarea principiilor fiscale.

Sursa: Elaborat de autor.

Statul de drept, pe lângă toate caracteristicile sale distincte, dispune de un instrument precum fiscalitatea, care, asigură suplinirea bugetului cu venituri necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice, în special, ceea ce vizează taxele locale, pentru furnizarea serviciilor publice și acoperirea cheltuielilor de furnizare a acestora. În vederea instituirii taxelor locale, Codul fiscal al Republicii Moldova vine cu diverse reglementări ce vizează activitatea fiscală, cuantumul taxelor atribuite, modul de calculare a taxelor locale, administrarea fiscală, norme speciale, înlesniri, etc. Complementar Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Codul fiscal reglementează nemijlocit aspectele fiscale cu referire la atribuțiile funcționarilor fiscali, autorităților deliberative, cât și celor reprezentative de nivel local, în colaborare cu autoritățile centrale. În acest sens, Codul fiscal stipulează că în activitatea de administrare a taxelor locale sunt împuternicite autoritățile administrației publice locale. Conform prevederilor art. 297, cu atribuții sunt abilitate atât autoritățile deliberative, cât și cele executive [2, art.297].

Responsabilitatea contribuabililor survine din prevederile art. 58 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, care stipulează că „Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice”[1], iar responsabilitatea autorităților reprezentative locale de administrare fiscală este reglementată de art. 132 alin. (1), care prevede că „Impozitele, taxele și orice venituri ale BS și ale BASS, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective”. Rolul și competența de stabilire a acestor taxe revine autorităților deliberative ale APL conform specificului local, care sunt împuternicite în acest sens. Însă, conform prevederilor Constituției și Cartei Europene a Autonomiei Locale există necesitatea asigurării autonomiei locale, iar stabilirea unor limite de către autoritățile centrale poate împiedica gestionarea resurselor de către APL în funcție de necesitățile specifice ale unității.

Procesul de instituire a taxelor locale presupune o serie de provocări care pot fi atât de ordin juridic, administrativ, economic, social, cât și fiscal. Deși, taxele locale constituie o parte considerabilă de venituri în bugetele locale, totuși se stabilesc unele dificultăți în instituirea lor, precum: lipsa personalului administrativ; cadrul legislativ limitat; lipsa consultărilor publice; instaurarea unor inechități fiscale și a poverilor nepotrivite. Cu toate acestea, în municipiul Chișinău, ca și în alte UAT – uri din Republica Moldova, există o serie de probleme sistemice care stopează procesul, începând de la viziuni și percepări diferențiate, până la iresponsabilitatea contribuabililor. De fapt, subiecții impunerii ar trebui să contribuie la sprijinul serviciilor publice prestate acestora, cât mai mult posibil, conform abilităților lor, să nu se impună treburilor publice care tot activează în interesul acestora.

Referințe:

• *Acte normative:*

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 466 art. 635 din 13.11.2024.

2. Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Ediție Specială, 8 februarie 2007.

• *Cărți și publicații monografice:*

3. Corj Mihai. Bazele constituționale ale impozitării de stat. Institutul de Filozofie, Sociologie și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. Tipografia Centrală, 2003
4. Dan Drosu Șaguna, Dan Șova, Drept fiscal, Editura C.H. Beck, București, 2006.
5. Dragnev Demir. Țara Moldovei în epoca luminilor. Chișinău, 1999.

• *Site-uri:*

6. Analiza Veaceslav Ioniță: Recensământ 2024: Chișinău – cea mai dinamică capitală europeană din ultimii 10 ani!. [accesat: 20 martie 2025]. Disponibil: <https://ionita.md/2025/02/03/003-recensamant-2024-chisinau-cea-mai-dinamica-capitala-europeana-din-ultimii-10-ani/>

Recomandat

Mariana BORDIAN, dr. în drept, lector univ.